

Vergaderjaar 2025–2026

31 490

Vernieuwing van de rijksdienst

Nr. 396

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 mei 2026

In 2026 werken we verder aan de vernieuwing van de Rijksdienst. We bouwen aan een slagvaardige overheid die richt op wat echt nodig is. Die eerlijk is over wat kan en verantwoordelijkheid neemt voor haar keuzes. En vooral: een overheid die dichtbij mensen staat en echt luistert naar wat er leeft. Zo willen we het vertrouwen herstellen door te doen wat we beloven.

Om deze ambitie waar te maken is het belangrijk om te weten waar de Rijksdienst nu staat. De Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk (JBR) is hier een belangrijk instrument voor. De JBR blikt terug op de ontwikkelingen in 2025 en omvat de thema's Personeel, Duurzaamheid, Informatievoorziening en Organisatie Rijksdienst.

Vanuit de coördinerende bevoegdheid¹ voor de rijksbrede bedrijfsvoering bieden wij u hierbij de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk (JBR) 2025 aan en voegen tevens een samenvatting in de vorm van een visuele publieksvriendelijke versie toe. Onderstaand worden een aantal specifieke onderwerpen uitgelicht. In de JBR blikken we terug op 2025, maar in deze brief neem ik u ook mee in de verdere stappen die bijdragen aan een slagvaardige overheid. We zetten in op versteviging van de interne organisatie, zoals een sociaal-veilige werkomgeving met eigentijds ambtelijk vakmanschap, maar ook op de relatie met de buitenwereld, zoals meer transparantie bieden aan burgers en bedrijven, en een herziening van het Rijksinkoopstelsel dat daarmee in lijn is.

Vernieuwing Rijksdienst

Er zijn verdere stappen gezet naar een toekomstbestendig en effectief Rijk en het meer gezamenlijk optrekken van de ministeries als één Rijk. De

¹ Dit is in overeenstemming met het Coördinatiebesluit organisatie, bedrijfsvoering en informatiesystemen rijksdienst.

(digitale) toegankelijkheid is verbeterd, wendbaarheid en flexibiliteit is vergroot en er is meer realisatiekracht gericht op de maatschappelijke opgaven. Tevens is gestart met het verder uniformeren van de bedrijfsvoering binnen de ministeries.

In 2025 is gewerkt aan verschillende dossiers van de Rijksdienst. Variërend van het versterken van het personeelsbeleid, maar ook aan praktische zaken zoals de brede toegang tot de rijksgebouwen en rijksontmoetingspleinen. Er is verder gebouwd aan het verbeteren van de (digitale) dienstverlening. Zo bouwden we in 2025 aan digitale functionaliteiten om beter samen te kunnen werken, om weerbaarheid van de Rijksdienst te versterken en de veiligheid van de fysieke en digitale werkplek te vergroten.

Een betrouwbare en menselijke overheid

We werken toe naar een overheid die zich transparant opstelt om het vertrouwen in de overheid daarmee te vergroten. Er wordt gewerkt aan ambtelijk vakmanschap door het aanbieden van gerichte dialoogsessies, trainingen en workshops aan medewerkers. Dit heeft onder andere geleid tot meer focus in de gids Ambtelijk vakmanschap op thema's als de betekenis van de ambtseed, burgergericht werken, luisteren en politieke verhoudingen.

Een productievere overheid

Het kabinet Jetten zet in op een fundamenteel efficiëntere en effectievere overheid, met veel minder (complexe) wet- en regelgeving, minder overhead, meer samenwerking en een minder omvangrijk ambtenarenapparaat. Hieraan is een budgettaire taakstelling verbonden voor efficiency en vernieuwing rijksdienst die oploopt tot 1,4 miljard euro structureel vanaf 2030. Deze taakstelling bestaat voor een deel uit het efficiënter inrichten en voor een deel uit vernieuwing van de Rijksdienst. Deze nieuwe taakstelling komt bovenop de taakstelling van het vorige kabinet. Hierdoor zullen de komende jaren nog meer scherpe keuzes gemaakt moeten worden in de bedrijfsvoering van het Rijk. Deze keuzes hebben mogelijk effect op de dienstverlening.

In 2025 heeft de plan- en besluitvorming plaatsgevonden over de invulling van de eerste budgettaire taakstelling. Qua totale personele bezetting van het Rijk is het aantal fte in 2025 nog wel gestegen met 2 procent. Het effect van de taakstelling, die vanaf 2025 is ingeboekt op de apparaatsbudgetten van de departementale begrotingen oplopend naar 2029, is echter al wel te zien, aangezien de stijging minder sterk dan de afgelopen jaren is. In 2024 was er een stijging van het aantal fte met 6 procent.

Eind 2025 is het Dashboard externe inhuur openbaar geworden dat halfjaarlijks wordt geactualiseerd. Hierin is de externe inhuur per ministerie opgenomen en het aantal openstaande vacatures per ministerie. Hiermee ontstaat een duidelijker en transparant beeld van waar binnen het Rijk externe inzet plaatsvindt en waar personele tekorten spelen. Het aandeel externe inhuur is eind 2025 gedaald naar 13,1 procent ten opzichte van 15,4 procent eind 2024. Deze daling brengt ons dichterbij de ambities van een slagvaardige overheid, namelijk minder externe inhuur. Want het is belangrijk om deskundigheid en vakmanschap van het ambtenarenapparaat binnen het Rijk te behouden door mensen met specialistische kennis vaker in vaste dienst te nemen. Het aantal vierkante meters vloeroppervlakte in rijkskantoren en specialties is ten opzichte van 2024 met 52.000 m² afgenomen (1 procent). Er wordt ingezet op een efficiëntieslag aan de huisvesting.

Integriteit, sociale veiligheid en klokkenluiders

Integriteit is belangrijk voor en zeker ook binnen een goed functionerende overheid. In de kern gaat het er intern om dat we een respectvolle, veilige, diverse en inclusieve werkomgeving binnen het Rijk bevorderen en bewaken. Zodat zowel ongewenste omgangsvormen of integriteitschendingen, als misstanden in de zin van de Wet bescherming klokkenluiders aan het licht komen en opgelost kunnen worden.

Daarom hebben we in 2025 ingezet op een combinatie van structuur- en cultuurmaatregelen. Zo is met ingang van 1 juli 2025 de rijksbrede onafhankelijke Klachtencommissie Ongewenste Omgangsvormen (KCOO) van start gegaan en de onafhankelijke Integriteitscommissie Rijk in november 2025. Naast deze structurele maatregelen is ook gewerkt aan het verankeren van een cultuurverandering. Binnen de aanpak op discriminatie en racisme binnen het Rijk is bijvoorbeeld verder gewerkt aan een handreiking voor leidinggevendenden, is een modelaanpak discriminatie en racisme voor departementale beleids- en effectrapportages gemaakt en is een e-learning over sociale veiligheid en gelijkwaardig handelen ontwikkeld. Als laatste hebben we in de zogenaamde «stand van zaken-brief» uitgebreid stilgestaan bij het klokkenluidersdossier². In 2026 kijken we verder welke wetsaanpassingen nodig zijn en evalueren we de hulpvoorzieningen, zodat ondersteuning structureel vorm krijgt.

Toekomstbestendige en autonome digitale overheid

Als Rijksoverheid werken we interdepartementaal samen aan de opgaven op het gebied van digitalisering. Door krachten en kennis te bundelen, kunnen we op een effectieve manier doorbraken realiseren. De afgelopen jaren was de I-strategie Rijk 2021–2025 hiervoor onze strategische leidraad.

In 2025 is de I-strategie geëvalueerd en afgerond³ en is de nieuwe overheidsbrede Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) gepubliceerd⁴. De NDS geeft richting en beschrijft de thema's waarop het Rijk en de medeoverheden intensief gaan samenwerken, onder andere digitale weerbaarheid en digitale autonomie, om de digitale basis te versterken. Hiermee hebben we als één overheid de strategische prioriteiten vastgesteld voor een toekomstbestendige digitale overheid. Veilig gedrag is één van de pijlers van digitale weerbaarheid. We zetten in op het versterken van de digitale weerbaarheid met als doel dat informatie alleen toegankelijk is voor de juiste personen, informatie correct en volledig is, en beschikbaar wanneer nodig. We zetten in op digitaal vakmanschap door medewerkers en specialisten binnen de organisatie toe te rusten met de benodigde digitale kennis en vaardigheden.

Een andere belangrijke mijlpaal voor 2025 is het herziene besluit CIO Stelsel Rijksdienst⁵. De belangrijkste wijzigingen in de herziening zijn gericht op het versterken van de positie van de CIO Rijk. Daarnaast zijn onder andere de rollen van de Chief Privacy Officers en Chief Data Officers toegevoegd, inclusief de bijbehorende interdepartementale overleggen. Hiermee versterken we de slagvaardigheid van de rijksoverheid. De in juli 2025 gelanceerde NDS is inmiddels in uitvoering en vormt een noodzakelijk antwoord op de grote digitale opgaven waar de rijksoverheid voor staat. Ook zullen de ministeries in 2026 het herziene besluit CIO-stelsel implementeren en werkt het Ministerie van BZK aan het verbeteren van de werking van het stelsel als geheel.

² *Kamerstukken II 2024/25, 35 851, nr. 74.*

³ *Kamerstukken II 2025/26, 26 643 nr. 1423.*

⁴ *Kamerstukken II 2024/25 26 643, nr. 1366*

⁵ *Staatscourant (2025, december), Besluit CIO-stelsel Rijksdienst 2026.*

Openheid en transparantie richting de burger

Op 1 mei 2022 trad de Wet open overheid (Woo) in werking. De Woo regelt het recht van burgers op openbaarmaking van overheidsinformatie. Dit is een belangrijke stap naar een meer open overheid. In 2025 lag de focus op het versterken van de actieve openbaarmaking van overheidsinformatie en het versnellen van de afhandeling van Woo-verzoeken. Het aantal gepubliceerde documenten op open.overheid.nl, het zoekportaal van de generieke Woo-voorziening, is gestegen: van 538.216 eind 2024 naar 643.250 eind 2025. Dat is een stijging van 19,5 procent. Daarnaast is er steeds meer aandacht voor betekenisvolle openbaarheid. Zo worden actief openbaar gemaakte stukken vaker voorzien van context en tijdslijnen. In 2025 is een overheidsbreed afwegingskader ontwikkeld dat overheidsorganisaties stimuleert en ondersteunt bij het betekenisvol invulling geven aan de inspanningsverplichting (art. 3.1 Woo).⁶ Dit kan bijvoorbeeld door actieve openbaarmaking van dossiers waar veel maatschappelijke belangstelling voor bestaat.

In de cijfers over de afhandeling van Woo-verzoeken is in 2025 voor het eerst sinds jaren een positieve trendbreuk zichtbaar. Ondanks dat het aantal ingediende Woo-verzoeken bij ministeries opnieuw is toegenomen (een toename van 7 procent ten opzichte van 2024), is het aantal verzoeken dat binnen de wettelijke/afgesproken termijn is afgehandeld met meer dan 10 procentpunt gestegen. Hoewel het ministeries bij een groot deel van de verzoeken nog niet lukt om deze binnen de wettelijke termijn af te handelen, is deze ontwikkeling een goede stap vooruit. De afgelopen periode hebben we fors geïnvesteerd in de verbetering van de informatiehuishouding en de uitvoering van de Woo, bijvoorbeeld door in te zetten op betere en efficiëntere afhandelingsprocessen en betere afstemming met verzoekers. Ik ben blij om te zien dat deze inspanningen en investeringen zich afgelopen jaar hebben vertaald in betere afhandelingstermijnen. Ook in 2026 blijven we overheidsbreed werken aan een betere uitvoering en uitvoerbaarheid van de Woo. Zo gaan we werken aan een vereenvoudigde en laagdrempeligere afhandeling van informatieverzoeken van burgers. En we werken in 2026 verder aan de wetsevaluatie, waarmee we meer inzicht willen krijgen in de doelmatigheid, doeltreffendheid en effecten van de Woo in de praktijk. De resultaten hiervan worden uiterlijk 1 mei 2027 verwacht. Op basis van de uitkomsten van de wetsevaluatie kunnen aanvullende maatregelen genomen worden.

Verstevinging Rijksinkoopstelsel

Digitalisering en de onderliggende kansen en risico's daarvan spelen een steeds grotere rol in de rijksinkoop.

In 2025 zijn de digitale inkoop-en factuurprocessen verbeterd door de groei van het aantal e-facturen en e-orders. Zo kunnen leveranciers gebruikmaken van het al bestaande leveranciersportaal en is in 2025 de eerste organisatie live gegaan met het digitaal uitwisselen van tijdkaarten. In 2026 wordt de rijksinkoopstrategie geactualiseerd. Hierin ligt de nadruk op de actuele uitdagingen rond veiligheid, weerbaarheid en leverancierszekerheid. In 2025 is daartoe gewerkt aan de Algemene Beveiligingsvoorwaarden voor Rijksoverheidsopdrachten (ABRO) die op 1 januari 2026 zijn ingegaan. Andere belangrijke onderdelen van de nieuwe inkoopstrategie zijn het digitaal zaken doen als één rijksdienst en maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen. Hiernaast verstevigen we het Rijksinkoopstelsel door meer slagvaardige sturing, de positionering van categoriemanagement (betekent dat ministeries niet alleen voor zichzelf inkopen, maar gezamenlijk per productgroep of categorie), het optimali-

⁶ Programma Open Overheid/Berenschot (2025, september, *Rapport en stappenplan: Aan de slag met de inspanningsverplichting uit de Wet open overheid*).

seren van de inkoopuitvoering en het zoveel mogelijk beperken en verminderen van overbodige regelgeving.

Er zijn goede stappen gezet als we kijken naar de vermindering van het aandeel externe inhuur en het aantal fte dat minder sterk stijgt. Naast alle andere mijlpalen en ingezette acties in 2025, werken we in 2026 verder aan een toekomstbestendig en effectief Rijk. De gestelde doelen in het coalitieakkoord voor een slagvaardige overheid zijn hierbij leidend. Vanuit onze coördinerende bevoegdheid voor de rijksbrede bedrijfsvoering zet ik mij hiervoor in: zowel door frequente en intensieve samenwerking met de andere ministeries, als door de Kamer te blijven informeren over de balans tussen onze gezamenlijke ambities.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
E. van der Burg